

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 11.02.1975, sp. zn. Tzv 54/74, ECLI:CZ:NS:1975:TZV.54.1974.1

Číslo: 24/1975

Právní věta: Pro rozlišení právní kvalifikace podle ustanovení § 285 nebo § 286 tr. zák. jsou mimo jiné rozhodující tato kritéria: Po objektivní stránce označení služby v denním rozkaze platné pro celou dobu výkonu této služby a po subjektivní stránce vědomí pachatele o tom, do jakého druhu služby byl rozkazem určen. Jednočinný souběh trestných činů porušování povinností dozorčí služby a pomoci (stejně jako jiné formy účastenství podle § 10 odst. 1 tr. zák.) k trestnému činu porušování povinností strážní služby, spáchaných dozorčím jednotky, kterému je podřízena strážní hlídka (čl. 287

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 11.02.1975

Spisová značka: Tzv 54/74

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 6-7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Pomoc, Porušování povinností dozorčí služby, Porušování povinností strážní služby, Souběh

Předpisy: 140/1961 Sb. § 10 odst. 1

§ 285

§ 286

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 24/1975 sb. rozh.

Pro rozlišení právní kvalifikace podle ustanovení § 285 nebo § 286 tr. zák. jsou mimo jiné rozhodující tato kritéria: Po objektivní stránce označení služby v denním rozkaze platné pro celou dobu výkonu této služby a po subjektivní stránce vědomí pachatele o tom, do jakého druhu služby byl rozkazem určen.

Jednočinný souběh trestných činů porušování povinností dozorčí služby a pomoci (stejně jako jiné formy účastenství podle § 10 odst. 1 tr. zák.) k trestnému činu porušování povinností strážní služby, spáchaných dozorčím jednotky, kterému je podřízena strážní hlídka (čl. 287 „Řádu posádkové a strážní služby“), je možný.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 11. února 1975 sp. zn. [Tzv 54/74](#)).

Nejvyšší soud ČSSR na podkladě stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSSR v neprospěch obviněného vyslovil, že rozsudkem vojenského obvodového soudu byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., napadený rozsudek v části týkající se voj. J. S. ve výroku o vině i trestu zrušil a přikázal vojenskému obvodovému soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem vojenského obvodového soudu byl voj. J. S. uznán vinným trestným činem porušování povinností dozorčí služby podle § 286 odst. 1, 2 tr. zák., protože dne 27.1. 1974 ve službě dozorčího oddílu kolem 22.30 hod. v rozporu se strážními pravidly a směrnicemi pro službu dozorčího oddílu povolil strážnému voj. I. P., kterému byl přímo nadřízen a který měl vykonávat službu na stanovišti, aby v místnosti dozorčího spal; nepřítomnosti strážného na stanovišti využili voj. S. K. a voj. L. K. tím způsobem, že vylákali dozorčího oddílu na chodbu, kde ho násilím odzbrojili, voj. L. K. vzal pak voj. S. K. samopal i s ostrými náboji, se kterým na chodbě ohrožoval ostatní vojáky a po opuštění kasáren s voj. S. K. páchali závažnou trestnou činnost, pro kterou byli pravomocně odsouzeni.

Za to byl voj. J. S. odsouzen podle § 286 odst. 2 tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na 12 měsíců s tím, že pro výkon tohoto trestu byl zařazen do první nápravně výchovné skupiny.

Týmž rozsudkem byl voj. I. P. uznán vinným trestným činem porušování povinností strážní služby podle § 285 odst. 1, 2 písm. b), c) tr. zák., protože dne 27. ledna 1974 kolem 22.15 hodin jako strážný opustil strážní stanoviště, odešel do místnosti dozorčího oddílu, kde spal; toho využil voj. L. K., vzal mu samopal, když před tím spolu s voj. S. K. mimo budovu páchali závažnou trestnou činnost, pro kterou byli pravomocně odsouzeni. Za to byl voj. I. P. odsouzen podle § 285 odst. 2 tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na 18 měsíců s tím, že pro účely výkonu tohoto trestu byl zařazen do první nápravně výchovné skupiny.

Proti tomuto pravomocnému rozsudku podal generální prokurátor ČSSR v zákonné lhůtě v neprospěch obviněného voj. J. S. stížnost pro porušení zákona, v níž uvedl, že výrok o vině voj. J. S. trestným činem podle § 286 odst. 1, 2 tr. zák. je v rozporu se zákonem, a že uložený trest neodpovídá stupni společenské nebezpečnosti spáchaného trestného činu. Při správném použití zákona bylo třeba trestnou činnost i u voj. J. S. kvalifikovat podle přísnějšího ustanovení § 285 odst. 1, 2 písm. b), c) tr. zák. a v rámci jeho trestní sazby vyměřit odpovídající trest. V kritické době totiž platily pro výkon dozorčí a strážní služby u této jednotky dvojí směrnice založené v trestním spise na č. 1. 91 a 92. Ze směrnic pro výkon strážní služby na č. 1. 91 vyplývá, že voj. I. P. byl v době od 22.00. hod. do 06.00 hod. členem dvoučlenné strážní hlídky, která přímo podléhala dozorčímu oddílu voj. J. S. Ten také odpovídal za střežení konkrétních objektů touto hlídkou a za její bojovou pohotovost. Směrnice stanovily celou řadu kontrolních a jiných povinností dozorčího oddílu ve vztahu ke strážní hlídce, které byly svým obsahem téměř totožné s povinnostmi, jež by jinak musel plnit velitel strážní hlídky. Třeba proto konstatovat, že voj. J. S. vykonával jako dozorčí oddíl vůči strážní hlídce funkci obdobnou funkci velitele strážní hlídky, protože byla svým účelem, způsobem výkonu a svým významem této funkci rovnocenná, i když nebyla jako taková výslovně označena. Generální prokurátor ČSSR proto navrhl, aby Nejvyšší soud ČSSR vyslovil, že napadeným rozsudkem byl ve prospěch obviněného voj. J. S. porušen zákon ve výroku o vině v ustanovení § 286 odst. 1, 2 tr. zák., aby z tohoto důvodu napadený rozsudek, pokud se týká voj. J. S., v celém rozsahu zrušil a věc vrátil k novému projednání a rozhodnutí.

Po přezkoumání trestního spisu z hlediska úplnosti a správnosti skutkových zjištění, která byla podkladem pro výrok vojenského obvodového soudu o vině obviněného voj. J. S., Nejvyšší soud ČSSR zjistil, že se soudu prvního stupně, přestože u hlavního líčení provedl rozsáhlé dokazování, nepodařilo bezchybně zjistit skutečný stav věci ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. a správně vyhodnotit provedené důkazy tak, jak byl povinen podle ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. Nepřesnosti v

naznačeném směru jsou patrný zejména z odůvodnění napadeného rozhodnutí, kde je na str. 3 uvedeno: „Obžalovaní byli určeni rozkazem velitele č. 18/74 ze dne 26. ledna 1974 do služby na den 27. ledna 1974, a to obžalovaný J. S. do služby dozorčího oddílu, kterou nastoupil 27. ledna 1974 v 16.00 hod., obžalovaný I. P. do služby strážného na dvojsměnné noční stanoviště, kterou nastoupil uvedeného dne ve 22.00 hod. Jeho úkolem bylo střežit sklady jednotky, které jsou umístěny v přízemí budovy. Obžalovaný J. S. byl podle pravidel zároveň velitelem stráže.“ Shora uvedené označení voj. I. P. jako strážného na dvojsměnném stanovišti a voj. J. S. jako velitele stráže je jednak nepřesné a jednak v rozporu se směrnicemi pro výkon strážní služby a se směrnicemi pro výkon služby dozorčího oddílu i s příslušnými ustanoveními Řádu posádkové a strážní služby (dále jen ŘPS). Podle citovaných směrnic byla u tohoto oddílu stavěna strážní hlídka ve složení: dva strážní, která byla v době výkonu služby podřízena dozorčímu oddílu a veliteli oddílu nebo jeho zástupci, v souladu s ustanovením čl. 287 ŘPS, který stanoví, že: „příslušníci hlídek jsou zařazováni do celodenní směny a jsou podřízeni veliteli a dozorčímu jednotky. Službu vykonávají podle směrnic schválených velitelem útvaru.“ Uvedené upřesnění v označení „služeb“, do nichž oba obvinění byli veleni, má zásadní význam, protože z něho lze jednoznačně dovodit, že strážní hlídka nemá „velitele strážní hlídky“, a proto nemohlo jít u obviněného voj. J. S. ani o obdobnou funkci, jak se usuzuje ve stížnosti pro porušení zákona a dále že dozorčí jednotky není „velitelem stráže“, jak se nesprávně uvádí v odůvodnění napadeného rozsudku. Podle ŘPS vykonávají příslušníci strážních hlídek službu a podle řádu vnitřní služby vykonávají dozorčí orgánové zcela nepochybně dozorčí službu. Z toho hlediska je pak nutno posuzovat všechna porušení předpisů nebo pravidel uvedených služeb ve smyslu ustanovení § 285 nebo § 286 tr. zák. Pro rozlišování právní kvalifikace podle ustanovení § 285 nebo § 286 tr. zák. jsou mimo jiné rozhodující tato kritéria: po objektivní stránce označení služby při rozdělení pro celou dobu výkonu služby a po subjektivní stránce vědomí pachatele o tom, do jakého druhu služby byl rozkazem určen.

V projednávané trestní věci bylo bezpečně zjištěno, že voj. J. S. byl rozkazem velitele určen do funkce dozorčího oddílu, že byl podrobně seznámen se všemi směrnicemi a dodatky ke směrnicím, které upravovaly jeho práva a povinnosti dozorčího oddílu a že po subjektivní stránce byl odůvodněně přesvědčen o tom, že koná službu dozorčí. Proto Nejvyšší soud ČSSR nemohl přisvědčit názoru uplatněnému ve stížnosti pro porušení zákona, že voj. J. S. porušením povinností, které mu byly uloženy jako dozorčímu oddílu a pro které byl žalován, se dopustil trestného činu porušování povinností strážní služby podle § 285 odst. 1, 2 písm. b), c) tr. zák. Podle názoru Nejvyššího soudu ČSSR voj. J. S. tím, že v rozporu se směrnicemi pro výkon služby dozorčího oddílu a dokonce proti výslovnému zákazů v nich uvedenému povolil příslušníku hlídky voj. I. P., aby opustil strážní stanoviště a v místnosti dozorčího spal, se dopustil trestného činu porušování povinností dozorčí služby podle § 286 odst. 1 tr. zák., a protože tímto činem způsobil zvláště závažný následek, uvedený ve výrokové části napadeného rozsudku, a jemuž byl povinen zabránit, bylo nutno kvalifikovat žalovaný skutek též podle odst. 2 cit. ustanovení. V tomto směru je napadený rozsudek správný.

Naproti tomu však soud prvního stupně pochybil, když při celkovém hodnocení důkazů ve vztahu k jednání obviněného voj. J. S. pečlivě neuvážil všechny okolnosti případu jednotlivě i v jejich souhrnu, protože přehlédl, že jednáním voj. J. S. byly zasaženy dva úseky zájmů chráněných trestním zákonem. Při tomto závěru vycházel Nejvyšší soud ČSSR ze zásady, že každý skutek má být posuzován podle všech zákonných ustanovení, jejichž znaky má, pokud je to potřebné, aby byla plně vystižena jeho povaha a nebezpečnost činu pro společnost. Uvedený závěr je plně v souladu i s podanou stížností pro porušení zákona, která právem poukázala na to, že právní kvalifikace skutku spáchaného voj. J. S., použitá v napadeném rozsudku, nedostatečně vystihuje nebezpečnost činu pro společnost. Jak bylo výše uvedeno, úmyslným porušením svých funkčních povinností naplnil voj. J. S. všechny znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 286 odst. 1, 2 tr. zák. Tímtež jednáním se však obviněný stal účastníkem na přísněji trestném činu, tj. na trestném činu porušování povinností strážní služby podle § 285 tr. zák. spáchaném voj. I. P. Pokud se týká formy tohoto účastenství v

širším smyslu, je podle názoru Nejvyššího soudu ČSSR nutno vyloučit úvahu o spolupachatelství, poněvadž voj. J. S. ve funkci dozorčího oddílu nemohl jako přímý pachatel porušit pravidla strážní nebo obdobné služby, nýbrž toliko pravidla služby dozorčí. Nejvyšší soud ČSSR má však za to, že jednání voj. J. S. vykazuje znaky účastenství v užším smyslu, protože jmenovaný poskytl voj. I. P. při spáchání trestného činu porušení povinností strážní služby pomoc, která záležela v odstranění překážky tím, že mu dovolil spát v místnosti dozorčího s tím, že ho probudí, kdyby přišel někdo na kontrolu. Soud prvního stupně měl tedy správně kvalifikovat jednání voj. J. S. vedle trestného činu porušování povinností dozorčí služby podle § 286 odst. 1, 2 tr. zák. též jako trestný čin pomoci k trestnému činu porušování povinností strážní služby podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. a § 285 odst. 1, 2 tr. zák. Vzhledem k tomu, že jedním skutkem spáchal voj. J. S. dva trestné činy, jde o souběh jednočinný a bylo proto v zájmu úplnosti na místě zkoumat, zda tu nejsou okolnosti, které by takový souběh vylučovaly. V tomto směru dospěl Nejvyšší soud ČSSR k závěru, že jednočinný souběh trestných činů porušování povinností dozorčí služby a pomoci (stejně jako jiné formy účastenství podle § 10 odst. 1 tr. zák.) k trestnému činu porušování povinností strážní služby, spáchaných dozorčím jednotkou, kterému je podřízena strážní hlídka (čl. 287 „Řádu posádkové a strážní služby“), je možný, protože v projednávaném případě byly jednáním pachatele zasaženy dva individuální objekty dvou různých skutkových podstat trestných činů, které vzájemně nejsou ani v poměru speciality ani v poměru subsidiarity a u nichž ani faktická konsumpce nepřichází v úvahu.

Z těchto důvodů dospěl Nejvyšší soud ČSSR k závěru, že vojenský obvodový soud napadeným rozsudkem v části týkající se voj. J. S. porušil zákona v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř.

Proto Nejvyšší soud ČSSR z podnětu stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSSR citovaný rozsudek v rozsahu, jak bylo uvedeno, zrušil včetně dalších rozhodnutí obsahově na zrušenou část rozhodnutí navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a přikázal vojenskému obvodovému soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.